

План опорних конспектів лекцій з дисципліни

«Історія та культура України»

№	Тема лекції / план	Ключові слова або питання до самоконтролю або література
1	<p align="center">Лекція 1. Давня історія України</p> <p>1.Періодизація, історіографія та джерела історії України.</p> <p>2.Розселення первісних людей на території України. Їх заняття і побут.</p> <p>3.Трипільська культура.</p> <p>4.Кіммерійці, скіфи, сармати. Грецькі колонії Північного Причорномор'я. Походження і розселення східних слов'ян.</p> <p>5. Поняття культури та її зміст. Світова та українська культурологічна думка.</p> <p>6.Сутність української культури в контексті основних культурологічних парадигм.</p> <p>7. Становлення української культури як продукту людської спільноти. Складові української культури.</p>	<p align="center">Ключові слова:</p> <p>історія, первісні люди, трипільська культура, кіммерійці, скіфи, сармати. грецькі колонії , східні слов'яни, культура, культурологічні парадигми.</p>
	<p align="center">Питання до самоконтролю</p>	<p align="center">Література</p>
	<p>1. Опишіть перші уявлення про розселення первісних людей на території України.</p> <p>2. Назвіть основні заняття трипільців.</p> <p>3. Охарактеризуйте походження і розселення східних слов'ян.</p> <p>4. Охарактеризуйте сутність української культури в контексті</p>	<p>1.Українська культура [Електронний ресурс] : практикум для студентів усіх спец. : у 2 ч. Ч. 2 / уклад.: В. В. Маліков, М. М. Міщенко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 124 с. –</p> <p>https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/5758731c-8ebd-40adb4e-214f586c3447/content</p>

	<p>основних культурологічних парадигм.</p> <p>5. Опишіть складові української культури.</p>	<p>2. Українська культура. Конспекти лекцій для дистанційного навчання: для студентів першого курсу усіх спеціальностей. / О.О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, М.М. Красіков та ін. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. – 68 с.</p> <p>3. Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / Упорядк. Наук. Апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с.</p>
	<p style="text-align: center;">Лекція 2. Середньовічна історія України. Історія української культури другої половини XIV ст. – першої половини XVII ст.</p> <p>1. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав.</p> <p>2 Виникнення українського козацтва.</p> <p>3. Спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу в українській культурі.</p> <p>4. Особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського. Правовий та мовний статус.</p> <p>5. Писемність, література. Україна у складі Речі Посполитої. Доба українського Передвідродження.</p>	<p>українське козацтво, західноєвропейський Ренесанс, культурна еволюція, українське передвідродження</p>

Питання до самоконтролю	Література
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вкажіть причину включення українських земель до складу Великого князівства Литовського та інших держав. 2. Охарактеризуйте виникнення українського козацтва. 3. Охарактеризуйте спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу в українській культурі. 4. Охарактеризуйте особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського. Правовий та мовний статус. 5. Охарактеризуйте Україну у складі Речі Посполитої. 6. В чому особливість доби українського Передвідродження? 	<p>1. Українська культура [Електронний ресурс] : практикум для студентів усіх спец. : у 2 ч. Ч. 2 / уклад.: В. В. Маліков, М. М. Міщенко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 124 с.</p> <p>https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/5758731c-8ebd-40ad-bd4e-214f586c3447/content</p> <p>2. Українська культура. Конспекти лекцій для дистанційного навчання: для студентів першого курсу усіх спеціальностей. / О.О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, М.М. Красіков та ін. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. – 68 с.</p> <p>3. Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / Упорядк. Наук. Апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с.</p>
<p style="text-align: center;">ЛЕКЦІЯ 3. Нова історія України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гетьманування Івана Мазепи. Україна і Північна війна. Антиукраїнська політика російського царизму. 2. Гетьман Іван Скоропадський. Перша малоросійська колегія. 3. Пилип Орлик та його Конституція. 4. Спроба відновлення автономних прав України за гетьманування Данила Апостола. 5. Гетьман Кирило Розумовський. 6. Приєднання Північного 	<p>Іван Мазепа, Північна війна. Іван Скоропадський, Пилип Орлик, Данило Апостол, Кирило Розумовський, Правобережна Україна, Австрія</p>

	<p>Причорномор'я, Приазов'я, Правобережної України до Росії. 7. Західноукраїнські землі під владою Австрії.</p>	
	<p>Питання до самоконтролю</p>	<p>Література</p>
	<p>1. Охарактеризуйте гетьманування Івана Мазепи. Визначте, в чому була антиукраїнська політика російського царизму?.</p> <p>2. В чому особливість правління гетьмана Івана Скоропадського?.</p> <p>3. Визначте історичне значення Пилипа Орлика та Конституції його авторства.</p> <p>4. Чи була вдалою спроба відновлення автономних прав України за гетьманування Данила Апостола?.</p> <p>5. Охарактеризуйте правління гетьмана Кирила Розумовського.</p> <p>6. Охарактеризуйте наслідки приєднання Північного Причорномор'я, Приазов'я, Правобережної України до Росії.</p> <p>7. Визначте наслідки західноукраїнських земель під владою Австрії.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білоцерківський В. Історія України. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. 2. Бойко О. Історія. України. Підручник. – Київ: «Академвидав», 2012. 3. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988; 4. Брехуненко В. Східна брама Європи. Козацька Україна в середині XVII– XVIII ст. / Ред. Ю. Олійник. НАН України. Інститут української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – К.: Темпора, 2014. – 504 с. 5. Гарін В., Кіпцар І., Кондратенко О. Історія України. Навч. посіб. – К., 2012.. 6. Грушевський М.С. Історія України – Руси. – К., 1991. – Т.1; 7. Котляр М.Ф., Смолій В. А. Історія в життєписах. – К. 1994. 8. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. 9. Петровський В., Радченко Л., Семененко В. Історія України: неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. – Вид. 2-ге, випр. та доп. – Харків, 2008. 10. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. – Київ: Критика, 2015. – 430 с. 11. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків: КСД, 2016. – 496 с. 12. Полонська-Василенко Н. Історія

		<p>України. Т. 1-2. – К. 1992.</p> <p>13.Попович М. Нарис історії культури України. – К.: АртЕк, 1998.</p> <p>14.Світлична В.В. Історія України: Навч. посібн. – 6-те вид., випр. і ДОП. – К.: Каравела, 2012. – 384 с.</p> <p>20.Субтельний Орест. Україна. Історія. – К 1993.</p> <p>15.Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. – Київ: Критика, 2006. – 584 с.</p>
	<p>ЛЕКЦІЯ 4. Новітня історія. Національне культурне відродження Україниу XIX – на початку XX століття</p> <p>1. Українська революція 1917-1921 р.р.</p> <p>2. Україна в міжвоєнний період (20-30-ті р.р. XX ст.)</p>	<p>революція 1917-1921 р.р., голодомор 1932-1933 р.р., Перша світова війна, Друга світова війна, голод 1946-1947 р.р.,</p>
	<p>3. Голодомор 1932-1933 р.р.</p> <p>4. Українська культура доби революції та Першої світової війни.</p> <p>5. Друга світова війна та Україна</p> <p>6. Соціально-економічні та політичні процеси в Україні (друга половина 40-х-80-ті р.р. XX ст.). Голод 1946-1947 р.р. Перебудова.</p>	
	<p>Питання до самоконтролю</p>	<p>Література</p>
	<p>1.Охарактеризуйте особливості політичного становища в Україні у березні 1917 р (Українська революція 1917-1921 р.р.)</p> <p>2. Якими були наслідки Національно-демократичної революції для України?</p> <p>3.Які були причини голодомору</p>	<p>1.Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с.</p> <p>2.Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в</p>

<p>в Україні 1932-1933 рр.?</p> <p>4. Чому діяльність радянських митців у 30-ті рр. ХХ ст. почала втрачати ознаки творчості?</p> <p>5. Назвіть основні етапи звільнення України від німецької окупації.</p> <p>6. Який віршований твір вважається найкращим твором військово-патріотичної тематики доби війни?</p> <p>7. У чому були причини кризових явищ у соціально-економічному, політичному та культурному житті України у 70-80-ті рр. ХХ ст.?</p> <p>8. Які були особливості «перебудови» в Україні?</p>	<p>постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 620 с., 124 с. іл. – (Україна. Нариси історії).</p> <p>3. Кудлай О. Б. Міністерство освіти УНР доби Української Центральної Ради: створення, структура, діяльність / Відп. ред. В. Ф. Верстюк. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2019. – 160 с.</p> <p>4. Кульчицький С. В. Володимир Винниченко: "Бути чесним з собою..." / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – К.: Парлам. вид-во, 2019. – 512 с. – (Політичні портрети)</p> <p>5. Кульчицький С. В. Симон Петлюра: "Я вірю і певний, що Україна як держава буде!" / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – Київ: Парламентське вид-во, 2021. – 672 с. – (Політичні портрети)</p> <p>6. Кульчицький Станіслав. Рашизм vs ленінізм? Роздуми історика на переламі епох. Київ, 2023. 31 с.</p> <p>7. Рева І. По той бік себе: соціально-психологічні та культурні наслідки Голодомору і сталінських репресій: Науково-популярне видання. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: К.І.С., 2019. – 272 с.</p>
<p>Лекція 5. Держава Україна на сучасному етапі.</p> <p>1. Державотворення і політичний розвиток України.</p> <p>2. Україна незалежна.</p>	<p>Україна незалежна, Помаранчева революція 2004р, революція Гідності, державна символіка, євроінтеграційний курс суспільно-політичного життя, декомунізація, широкомасштабне</p>

<p>Помаранчева революція 2004р. 3.Революція Гідності(Євромайдан 21 листопада 2013 до 22 лютого 2014 року).</p> <p>4.Українська культура на зламі ХХ-ХХІ століття. Національно-культурне відродження України.</p> <p>5. Державна символіка України та її історичне походження.</p> <p>6. Євроінтеграційний курс суспільно-політичного життя. Декомунізація.</p> <p>7. Широкомасштабне вторгнення рф на територію України. Роль громадянськості у патріотичному русі та волонтерстві по захисту України.</p>	<p>вторгнення рф на територію України</p>
<p>Питання до самоконтролю</p>	<p>Література</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. У чому виявлявся процес державотворення в Україні у перші роки незалежності? 2. Охарактеризуйте основні етапи прийняття Конституції України 1996 року. 3. Якими є основні проблеми розвитку національної культури на сучасному етапі? 4. Чому події 2004 року отримали назву «помаранчева революція»? 5. У чому Ви вбачаєте головні причини дострокових виборів до Верховної Ради України 2014 року? 6. Які причини широкомасштабного вторгнення рф на територію України? 7. Оцініть роль патріотичного руху українців з оборони території України. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. Ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ: Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с. Історія та культура України 2.Смолій В., Ясь О. Суспільні ідеали та уявні проекції українського майбутнього у репрезентації «діючих» генерацій інтелектуалів ХХ – початку ХХІ ст. / За ред. В. Смолія; Упорядк. Бібліограф., імен, і предмет, покаж. С. Блащук. НАН України. Інститут

історії України. Київ: Інститут історії України, 2019. 302 с.

3. Ярошенко В.М. Роль морального дефолту у формуванні політичної нації в Україні (кінець 2013- поч. 2014 рр.) <https://maidan.org.ua/2014/11/vira-yaroshenko-rol-moralnoho-defoltu-u-formuvanni-politychnoji-natsiji-v-ukrajini-kinets-2013-poch-2014-rr/>

4. Ярошенко В.М. Проблема громадянськості в умовах демократичної трансформації українського суспільства// Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т.69.Вип.56. Політичні науки , Правознавство. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім..Петра Могили, 2007. С46-50.

5. Ярошенко В.М. Особливості студентського самоврядування в Україні і в Польщі: перспектива співпраці/|EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 7. No.2. 2020. 148 p. P. 241-248.

6. Ярошенко В.М. Формування міжетнічної толерантності молоді / Науковий вісник МНУ ім.В.О.Сухомлинського/Психологічні науки/ №2(21), лютий 2021.С.81-86.

7. Ярошенко В.М. Громадське здоров'я як об'єднуюча цінність громади і влади./ Громадське здоров'я: проблеми сьогодення та перспективи розвитку: збірник матеріалів III Регіональної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28 червня 2024 р.) / за ред. М. А. Волкова, Н. В. Башмакової, О. С. Акимової, І. Л. Шпачинського, Н. А.

Володки та ін. Миколаїв: ПВНЗ
«МПУ», 2024. 135 с.

http://vnz-mpu.com.ua/images/pdf/%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%90_%D0%94%D0%86%D0%AF%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9A%D0%90_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_2024.pdf